

Saopštenje za javnost Članova Odeljenja umetnosti SANU

Skupštinska odluka od 7. novembra 2025. godine, kojom se ukida status kulturnog dobra zgradi Generalštaba u Beogradu, delu arhitekta Nikole Dobrovića, jednom od najvrednijih i najprepoznatljivijih ostvarenja moderne arhitekture u Srbiji, predstavlja ozbiljan udar na profesionalne i kulturne vrednosti našeg društva.

U cilju očuvanja javnog interesa, profesionalnih standarda i moralnog dostojanstva struke, izražavamo odlučno neslaganje sa ovakvim odnosom prema arhitektonskom nasleđu.

Odluka ovog tipa može imati trajne i nepopravljive posledice po kulturni identitet Beograda i savremene arhitekture Srbije. Takav pristup potkopava poverenje u sistem zaštite kulturnih dobara i dovodi u pitanje odgovornost donosilaca javnih odluka.

Ovo nije samo arhitektonsko, prostorno i kulturološko pitanje - ovom odlukom otvara se i pitanje identiteta, istorijskog nasleđa, samopoštovanja, vojničke i nacionalne tradicije, a konačno i sećanja na vandalski akt NATO agresije i poniženje prostora koji predstavlja jedno od naših najosetljivijih mesta kolektivnog pamćenja. Podsećamo da je reč o prostoru posebne memorije, koji zasluhuje najpromišljeniji i najodgovorniji pristup.

Suprotstavljamo se banalizaciji, umanjivanju i pogrešnoj interpretaciji uloge arhitekta Nikole Dobrovića u arhitekturi i urbanizmu druge polovine XX veka. Pokušaji da se njegova uloga i ličnost marginalizuju predstavljaju pokušaj relativizacije nespornih vrednosti njegovog dela, kako bi se naknadno opravdao čin rušenja ovog izuzetnog arhitektonskog kompleksa.

Arhitekta Nikola Dobrović bio je ugledni član SANU i počasni član RIBA (Kraljevski institut britanskih arhitekata), istaknuti profesor Arhitektonskog fakulteta i nesporni autoritet u oblasti arhitekture, urbanizma, teorijskog i pedagoškog rada. Nažalost, ista sudbina čeka i kompleks zgrada kasarne 7. puka arhitekta Dragutina Đorđevića, člana Srpske kraljevske akademije, koji je proglašen nepokretnim kulturnim dobrom - spomenikom kulture.

Konačno, apelujemo na Narodnu skupštinu Republike Srbije da preispita i povuče ovu odluku, kojom se zanemaruju profesionalni stavovi arhitekata, umetnika i institucija koje brinu o nacionalnoj tradiciji, a istovremeno narušavaju principi i važeći propisi o zaštiti kulturnog nasleđa.

Odeljenje umetnosti SANU ostaje spremno da, u saradnji sa arhitektonskom zajednicom i donosiocima odluka, aktivno doprinese pronalaženju rešenja koje će poštovati kulturne vrednosti, javni interes i dostojanstvo prostora našeg grada.

U Beogradu, 11.11.2025.

Članovi Odeljenja umetnosti SANU:

Marić Milan,arhitekta

Mitrović Branislav,arhitekta

Miljković Dejan,arhitekta

Bajić Mrđan,vajar

Otašević Dušan,slikar

Stevanović Milica,slikar

Stevanović Todor,slikar

Jevtić Ivan,kompozitor

Jovanović Jelena,muzikolog

Vrebalov Aleksandra,kompozitor

Tabački Miodrag,scenograf

Ognjenović Vida,režiser

Žilnik Želimir,režiser